

Ap vil likestille tannhelse

Foto: Arbeiderpartiet

På sitt landsmøte i april vedtok Arbeiderpartiet (Ap) et fremtidig mål om å likestille tannhelsetjenesten med andre helsetjenester.

Partiet vedtok følgende tekst under *God helse til alle – uansett hvem du er og hvor du bor*:

Et mer rettferdig tannhelsetilbud

Blant arbeidsledige oppgir én av fire at de har et behov for tannlegebehandling som de ikke har råd til å få utført. Også mange uføre og studenter sier de ikke har gått til tannlegen fordi de har dårlig råd. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. Vi vil skjerme grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse.

Arbeiderpartiet:

- vil styrke det forebyggende arbeidet for god folketannhelse
- vil utvide den offentlige tannhelsen for unge voksne
- vil styrke og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft
- vil bedre ordningene for dem som ikke har råd til nødvendig tannhelsebehandling.

– Vi er glade for Arbeiderpartiets ambisjon om et bedre tannhelsetilbud til befolkningen, og ønsker nå å møte helsefraksjonen i partiet for å få klarhet i hvordan Arbeiderpartiet ønsker å få til en slik satsing. Det er mye som er uavklart i Arbeiderpartiets forslag. NTF er opptatt av at dagens

tannhelsemodell har vært vellykket og at den må utvides og styrkes. Derfor er vi glade for partiets ønske om å styrke og forenkle ordningen for refusjon gjennom folketrygden og bedre ordningene for dem som ikke har råd til nødvendig tannbehandling. Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett også foreslått å styrke støtten til kreftoverleveres orale helse, noe vi støtter helhjertet, sier NTFs president Camilla Hansen Steinum.

Færre fødte og flere eldre

Fruktbarheten i Norge er nå nede på 1,56 barn per kvinne, skriver Statistisk sentralbyrå (SSB). Ikke siden 1987 er det født færre barn per år. Likevel fødes det fortsatt langt flere enn det dør, og vi blir stadig flere over 70 år.

Folketallet i Norge økte med nærmere 33 000 i 2018, til 5 328 000. Befolkningsveksten i Norge er halvert siden toppårene 2011 og 2012, da den årlige veksten var på over 65 000.

Befolkningsveksten i fjor var omtrent på samme nivå som i 2004 – det året EU ble utvidet med flere tidligere østblokkland, blant annet Polen og Litauen som har sterke utvandrertadisjoner. Innvandring fra nettopp disse landene er en viktig forklaring på den kraftige befolkningsveksten de siste 15 årene, men nedgangen i innvandring fra disse landene er også en viktig forklaring på at befolkningsveksten har gått ned. I tillegg har det vært en markant nedgang i fruktbarheten siden 2009.

Det er flere årsaker til at befolkningsveksten i Norge er svakere nå enn i 2012. Grovt sett er det to faktorer som forklarer befolkningsveksten i et land: Nettoinnvandring (altså innvandring minus utvandring) og fødselsoverskudd (det vil si fødte minus døde).

I 2012 sto nettoinnvandringen for hele 72 prosent av befolkningsveksten her til lands. Siden da har den sunket kraftig, men også fødselsoverskuddet har gått ned, særlig de siste fem årene. I 2018 forklarte nettoinnvandringen 56 prosent av befolkningsveksten, noe som fortsatt er en relativt høy andel historisk sett.

Nedgangen i fødselsoverskuddet skyldes først og fremst en nedgang i antall fødte og ikke endringer i antall døde. Tallet på døde har holdt seg svært stabilt de siste fem årene, på mellom 40 000 og 41 000 personer. Antall fødte har derimot sunket fra 59 000 i 2014 til 55 000 i 2018, som vist i figur 2. Men nedgangen i antall innvandring har vært enda sterkere, og i fjor var det flere som ble født i Norge enn som innvandret hit. Slik har det ikke vært på tolv år.

Mens innvandringen til Norge har sunket, har flere utvandret herfra. Økningen i utvandring har imidlertid vært ujevn, og i fjor utvandret det færre enn i de tre årene før.

Foto: iStock

Når fruktbarheten og innvandringen går ned, blir aldringen sterkere. Denne endringen er også tett knyttet til hvor mange vi er i de forskjellige aldersgruppene. Når store kull kommer inn i de eldste gruppene, slik de gjør nå, øker andelen eldre i befolkningen ekstra kraftig.

De som ble født i 1946, også kalt fredsbarne, var den største årgangen gjennom hele 1950- og 1960-tallet. Men på grunn av både utvandring og dødsfall ble de etter hvert forbigått av 1969-kullet. Godt hjulpet av innvandring er 1969-erne fortsatt det største kullet her i landet, men det varer sannsynligvis ikke lenge. Det ser ut til at 1969-erne blir forbigått av dem som er født i 1990 allerede i løpet av dette året. Dette skyldes utvandring og dødsfall blant personer født i 1969 og innvandring av personer født i 1990. Ifølge befolkningsframskrivingene vil 1990-erne være Norges nye storkohort fra en gang i løpet av 2019 og helt fram til godt inn i 2040-årene.

Lite munnhelse i folkehelsemelding

Fredag 5. april la regjeringen frem *Stortingsmelding nr. 19 (2018–19) Folkehelsemeldinga – Gode liv i et trygt samfunn*.

Daværende eldre- og folkehelseminister, Åse Michaelsen, sier i en pressemelding at regjeringen vil forsterke innsatsen på tre utvalgte områder: Tidlig innsats for barn og unge, forebygging av ensomhet og mindre ulikhet i helse.

Den norske tannlegeforening (NTF) savner oppmerksomhet rundt den orale

helsens betydning for folkehelsen, og mener også at tobakksstrategien i meldingen er tafatt.

– Oral helse har fått veldig liten plass i denne meldingen, til tross for hvor viktig god oral helse er for folkehelsen, og for god psykisk og fysisk helse. God oral helse er også svært viktig for å opprettholde et sunt og riktig kosthold, spesielt for den eldre befolkningen. Vi synes også at den nasjonale tobakksstrategien som legges frem i meldingen er lite ambisiøs og urovekkende vag, sier NTFs president, Camilla Hansen Steinum.

Les hele stortingsmeldingen her: <https://www.regjeringen.no/contentassets/84138eb559e94660bb84158f2e62a77d/nn-no/pdfs/stm201820190019000dddpdfs.pdf>

Høy oppslutning om barnevaksinasjon

De aller fleste barn og unge får de vaksinerne som er anbefalt i barnevaksinasjonsprogrammet, viser dekningstallene for 2017 og 2018, ifølge NTB og forskning.no.

Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder andel barn som er vaksinert gjennom barnevaksinasjonsprogrammet. Det er ikke noe som tyder på at oppslutningen er fallende de siste årene.

– De aller fleste barn og unge i Norge får de vaksinerne som er anbefalt gjennom barnevaksinasjonsprogrammet. Det gjøres en formidabel innsats av helsesykepleierne i kommunene over hele landet, noe vi tror

er mye av forklaringen på de gode tallene, sier seniorrådgiver Evy Dvergdsdal ved Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK.

Dekningen er stabilt høy for alle de seks årskullene vi har med i årets statistikk. Den første dosen med vaksine mot meslinger, kuma og røde hunder gis vanligvis ved 15 måneders alder. Tall fra vaksinasjonsregisteret viser at 96 prosent av barna har fått første dose når de fyller to år.

– Flere europeiske land har økende forekomst av meslinger. Den høye vaksinasjonsdekningen i Norge gjør at det er liten risiko for større utbrudd med meslinger her til lands, selv om vi også ser enkelttilfeller her, sier overlege Øystein Riise ved Folkehelseinstituttet.

